

ERIN ENTRADA KELLY este o autoare americană de origine filipineză, născută în Lake Charles, Louisiana, SUA. În prezent locuiește în Delaware și este profesoră de literatură pentru copii la Rosemont College. A fost premiată cu Medalia Newbery pentru *Universul știe* și se află pe lista celor mai bine vânduți autori ai publicației *The New York Times*. A câștigat în 2017 Asian/Pacific American Award for Literature pentru cartea *The Land of Forgotten Girls*, iar *Blackbird Fly* a fost desemnată Golden Kite Honor Book în 2016.

ERIN ENTRADA KELLY

UNIVERSUL ȘTIE

Traducere din engleză
de Alex Moldovan și Mariana Buruiană

ARTHUR

Mulțumiri

Universul ar dori să le mulțumească următorilor.

În primul rând: dr. Gina Oliva, fostă profesoară la Gallaudet, acum pensionară, activistă pentru drepturile persoanelor surde și autoare a cărții *Alone in the Mainstream: A Deaf Woman Remembers Public School* și coautoare a *Turning the Tide: Making Life Better for Deaf and Hard of Hearing Schoolchildren*. Mulțumesc pentru răbdare, bunătate și prietenie. De asemenea, îi sunt recunoscătoare lui Janet Weinstock, de la Gallaudet, pentru observațiile ei neprețuite; lui Karen Kennedy, instructor de limbajului semnelor din America; Centrului de Comunicare pentru Persoane cu Deficiențe de Auz din Swarthmore; și minunatei Beth Benedict, fosta președintă a Societății Americane a Copiilor cu Deficiențe de Auz.

De asemenea aş dori să le mulțumesc lui Nancy Kotkin, John Murphy, Davy DeGreff, Ayesha Hamid, Rebecca Friedman, Kelly Farnsworth, Laurie Calkhoven, Shonda și Aiden Manuel, Rosaland Jordan, programului de masterat în arte vizuale de la Rosemont College, Fundației Highlights, echipei incredibile de la HarperCollins, incredibilei mele agente, Sara Crowe, familiei mele din SUA, Filipine și de peste tot din lume, nemaipomenitei artiste și ilustratoare Isabel Roxas și tuturor profesorilor și bibliotecarilor care m-au susținut de-a lungul călătoriei mele în lumea cărților pentru copii.

Cuprins

1. Un ratat de primă clasă	7
2. Valencia	12
3. Un altfel de ajutor	17
4. Clopotele mănăstirii budiste	23
5. Testoasă	26
6. Tigrul de pe Strada Umlului	29
7. Un viitor ciudat	32
8. Circ pe culoarul cu produse congelate	39
9. Valencia	44
10. Băieții Bullens	50
11. Ferește-te de culoarea roșie	54
12. Valencia	58
13. Șerpi	63
14. Universul știe	66
15. Valencia	70
16. Jos, tot mai jos și mai jos	74
17. Sub pământ	79

18. Animalul	85
Respect pentru oameni și cărți	
19. Valencia	89
20. A striga sau a nu striga	95
21. Valencia	98
22. Închipui-ți că ești altundeva	102
23. Chestiunea timpului	106
24. Valencia	111
25. Fata care nu își cunoștea destinul	114
26. Interpretarea unui vis	118
27. Valencia	121
28. Bali	124
29. Valencia	131
30. Smaug	138
31. Evenimente neprevăzute	143
32. Cele mai reale lucruri pe care le poți spune	151
33. Tanaka și Somerset	157
34. Valencia	163
35. V.S.	165
36. Poate	171
37. Valencia	173
38. Lumină	177
39. Valencia	181

40. Ești o cauză pierdută, Virgil Salinas	185
41. Tigrul de pe Strada Umlului, partea a II-a	188
42. Mesaje	192
<i>Mulțumiri</i>	196

1

Un ratat de primă clasă

Virgil Salinas, în vîrstă de unsprezece ani, regreta deja următorii ani de generală, deși abia terminase clasa a șasea. Își imagina toată perioada ce i se întindea în față ca pe un lung șir de obstacole, tot mai înalte, mai groase și mai grele, și pe el stând în față lor pe picioarele lui slăbănoage și lipsite de vlagă. Nu se descurca cu obstacolele. Învățase asta pe propria piele: la ora de sport, unde era cel mai mic, cel mai puțin băgat în seamă și unde era întotdeauna ales ultimul în echipe.

Una peste alta, ar fi trebuit să fie fericit în ultima zi de școală. Anul școlar se încheiașe. Ar fi trebuit să țopăie spre casă, gata să-și planifice vara grozavă care îl aștepta. El însă a ieșit pe ușa din față ca un atlet înfrânt – cu capul plecat, cu umerii căzuți, cu odezamăgire care-i apăsa pe piept ca o piatră de moară. Pentru că astăzi era oficial: era un ratat de primă clasă.

— Salut, Virgilio, i-a spus bunica – Lola lui – când el
Responză intrat la oameni și cărți

Nici nu-și ridicase privirea. Era în bucătărie și felia un mango.

— Hai, ia și tu. Iar a cumpărat maică-ta prea multe. Erau la reduceri, aşa că a luat zece. La ce ne trebuieze zece mango? Nici măcar nu-s din Filipine. Sunt din Venezuela. Maică-ta a cumpărat zece mango din Venezuela, și pentru ce? Femeia asta ar cumpăra și sărutări de la Iuda dacă ar fi la reduceri.

A clătinat din cap.

Virgil și-a îndreptat spatele pentru ca Lola să nu-și dea seama că ceva nu era în regulă. A luat un mango din fructieră. Sprâncenele Lolei s-au unit imediat. Mă rog, nu erau tocmai sprâncene, pentru că și le smulsese cu totul.

— Ce s-a întâmplat? Ce-i cu mutra asta? a spus ea.

— Ce mutră? a spus Virgil.

— Știi tu.

Lolei nu-i plăcea să dea explicații.

— Te-a supărat iar băiatul ăla cu fața turtită de la școală?

— Nu, Lola.

Pentru prima dată, asta era cea mai mică dintre grijile lui.

— Totul e în regulă.

— Hmm, a spus Lola.

Știa că ceva nu-i în regulă. Observa totul la el. Aveau o legătură specială. Așa fuseseră din prima zi când venise din Filipine să locuiască cu ei. În dimineață în care sosise, părinții lui Virgil și frații lui, gemenii identici, o acoperiseră imediat cu îmbrățișări și urări de bun venit. Cu excepția lui Virgil, așa erau cei din familia Salinas – personalități extrovertite care dădeau pe dinafară ca o oală uitată pe foc. Pe lângă ei, Virgil se simțea ca o felie de pâine prăjită fără unt.

Un ratat de primă clasă

— Ay sus, primele mele clipe în America vor fi marcate de o durere atroce de cap, spusese Lola.

Își apăsase vârfurile degetelor pe tâmpale și le făcuse cu mâna fraților mai mari ai lui Virgil, care încă de pe atunci erau înalți, supli și musculoși.

— Joselito, Julius, ajutați-mă cu bagajele, bine? Vreau să-mi salut nepoțelul.

După ce Joselito și Julius au luat-o la goană – săritori ca de obicei –, părinții lui Virgil l-au prezentat pe acesta ca pe un exponat rar pe care nu-l înțelegeau deloc.

— El e Țestoasă, a spus mama lui.

Așa-i spuneau: Țestoasă. Asta pentru că „nu ieșea din carapace“. De fiecare dată când îi spuneau așa, ceva se rupea în el.

Lola s-a ghemuit în față lui și a șoptit:

— Tu ești preferatul meu, Virgilio.

Apoi și-a dus degete la buze și a spus:

— Să nu le zici fraților tăi.

De atunci trecuseră șase ani și știa că încă e preferatul ei, chiar dacă nu i-o mai spusese niciodată.

În Lola putea avea încredere. Și poate că într-o bună zi avea să-i mărturisească secretul lui, cel care-l făcea să fie un ratat de primă clasă. Dar nu acum. Nu azi.

Lola i-a luat mangoul din mâna.

— Dă-mi-l să ți-l tai, a spus ea.

Virgil stătea lângă ea și privea. Lola era bătrână și degetele ei păreau din hârtie, dar tăia mangoul ca o artistă. A început încet, fără să se grăbească.

— Știi, a zis ea, azi-noapte iar l-am visat pe Băiatul cu piatra.

Îl visa deja de câteva zile pe Băiatul cu piatra. Visul era întotdeauna la fel: un băiat timid – cam ca Virgil – se plăcăsește teribil, face o plimbare prin pădure și roagă o piatră să-l mănânce. Cel mai mare pietroi își deschide

gura ca de mormânt, iar băiatul sare înăuntru și dispare pentru totdeauna. Când părinții lui găsesc piatra, nu pot face nimic. Virgil nu era sigur cât s-ar fi străduit părinții lui să-l scoată de acolo, dar știa că Lola ar fi săpat în piatră cu mâinile goale dacă ar fi fost nevoie.

— Promit să nu sar în vreo piatră, a spus Virgil.

— Știu că te supără ceva, *anak*. Semeni cu Frederico cel Trist.

— Cine e Frederico cel Trist?

— A fost un băiețel-rege care era mereu trist. Dar nu voia să știe nimeni că era trist, căci dorea ca lumea să-l credă un rege puternic. Dar într-o zi nu și-a mai putut ascunde tristețea, care a țășnit la suprafață ca apa dintr-o fântână.

Ea și-a ridicat mâinile în aer pentru a imita apa care stropea, fără să lase cuțitul din mâna.

— A plâns și a plâns până când toată țara s-a inundat și toate insulele s-au îndepărtat unele de altele. El a rămas singur pe o insulă, până când a venit un crocodil și l-a mâncat.

I-a întins lui Virgil o felie frumoasă de mango.

— Poftim.

Virgil a luat-o.

— Lola, pot să te întreb ceva?

— Dacă ai vreodată o întrebare, pune-o.

— Cum se face că în toate poveștile tale băieții sunt mâncăți de ceva, ba de pietre, ba de crocodili?

— Nu sunt toate despre băieți care sunt mâncăți. Uneori sunt și fete.

Lola a aruncat cuțitul în chiuvetă și și-a ridicat sprâncenele inexistente.

— Dacă te hotărăști să vorbești, caut-o pe Lola. Să nu izbucnești ca o fântână și să plutești în derivă.

Un ratat de primă clasă

— Bine, a spus Virgil. Mă duc în camera mea să văd ce face Gulliver, dacă e bine.

Gulliver, porcușorul lui de Guineea, se bucura întotdeauna să-l vadă. Chițăia imediat ce Virgil deschidea ușa; știa asta. Poate că l-ar ajuta să nu se mai simtă ca un ratat.

— De ce n-ar fi bine? a strigat Lola în timp ce Virgil se îndrepta spre camera lui. Porcușorii de Guineea nu prea pot intra în belele, *anak*.

În timp ce băga bucata de mango în gură, Virgil a auzit-o cum râdea.

2 Valenciad

Nu știu sigur cum arată Dumnezeu. Nu știu dacă există un Dumnezeu mare în ceruri sau dacă sunt doi sau trei sau treizeci, sau poate câte unul pentru fiecare persoană. Nu sunt sigură dacă Dumnezeu e fată sau băiat sau un bătrân cu barbă albă. Nică nu contează. Mă simt în siguranță știind că cineva mă ascultă.

Vorbesc mai ales cu Sfântul René. Numele său adevărat este Renatus Gouphil. A fost un misionar francez care a ajuns în Canada. Acolo a făcut semnul crucii deasupra capului unui copil, și ei au crezut că aruncă cu blesteme, aşa că l-au luat prizonier și l-au ucis.

Am aflat despre el fiindcă, atunci când am împlinit zece ani, o fată pe nume Roberta mi-a dat o carte numită *Surzi celebri din istorie*. Eu nu i-aș fi dat niciodată Robertei o carte despre *Blonzi celebri* sau *Oameni celebri care vorbesc prea mult* sau *Oameni celebri care au încercat*

Valencia

să copieze de la mine la testul de ortografie – cărți care o descriu pe Roberta –, dar partea bună e că am aflat de Sfântul René.

Nu știu limbajul semnelor, dar am învățat singură alfabetul, aşa că am creat un nume din semne pentru Sfântul René. Îmi pun degetul mijlociu peste arătător – semnul pentru R – și-mi ating ușor buzele de trei ori cu ele. E unul dintre primele lucruri pe care le fac după ce-mi scot aparatul auditiv înainte de culcare. Apoi mă uit la tavan și îmi imaginez că rugăciunile mele o iau în sus, tot mai sus și mai sus, și plutesc deasupra patului până ies prin acoperiș. Apoi îmi imaginez că aterizează pe un nor și stau acolo, aşteptând să fie ascultate.

Când eram mai mică, mă gândeam că norul va deveni atât de greu, încât toate rugăciunile mele vor cădea înapoi și voi primi tot ce mi-am dorit, dar acum am unsprezece ani și știu că nu se va întâmpla aşa ceva. Dar încă îmi imaginez cum se înaltă. Nu-i nimic rău în asta.

Mă rog doar noaptea pentru că e momentul care-mi place cel mai puțin. Totul e nemîșcat, e întuneric și am prea mult timp să stau să mă gândesc. Sar de la un gând la altul până se face două dimineață și eu tot nu dorm. Sau dorm, dar nu prea bine.

N-am urât mereu noaptea.

Obișnuiam să mă vâr în pat și să adorm fără probleme.

Problema nu e întunericul. Asta nu m-a deranjat niciodată. Odată, părinții mei m-au dus într-un loc numit Cavernele de Cristal, unde intrai în subteran și nu-ți puteai vedea nici mâna în fața ochilor. Nu m-am speriat deloc. Mi-a plăcut acolo. M-am simțit ca o exploratoare. După aia, tata mi-a cumpărat drept suvenir un glob cu zăpadă, doar că în loc de zăpadă erau lilieci. Îl țin lângă mine, pe noptieră, și îl scutur înainte să mă culc, doar aşa.

Coșmarul e aşa.

Stau pe o câmpie întinsă, pe care n-am mai stat niciodată. Iarba de sub picioare e galbenă și maro și sunt înconjurată de mulțimi compacte de oameni. Eu, cea din coșmar, știu cine sunt oamenii aceia, deși nu seamănă cu nimici cunoscut din viața reală. Toți se uită la mine cu niște ochi rotunzi și negri. Ochi fără pic de alb. Apoi o fată cu o rochiță albastră înaintea zării, îndepărându-se de mulțime. Spune trei cuvinte: „eclipsă de soare“. Știu ce spune chiar dacă nu port aparatul auditiv și ea nu-și mișcă buzele. Așa se întâmplă uneori în vise.

Fata arată spre cer.

Eu, cea din coșmar, mă uit atent spre locul arătat de ea, fără să fiu speriată încă. Îmi întind gâtul, ca toți ceilalți. Toți urmărim cum luna ajunge în fața soarelui. Cerul de un albastru strălucitor devine cenușiu, apoi întunecat, și Eu, cea din coșmar, cred că sunt martora celui mai uimitor lucru pe care l-am văzut vreodată.

E ciudat însă cum funcționează coșmarurile.

Cumva, Eu, cea din coșmar, știu că povestea nu se va încheia bine. De îndată ce luna trece de soare, săngele mi se urcă la cap și palmele mi se umezesc de la transpirație. Îmi cobor privirea – încet, încet, fără să vreau să văd – și, aşa cum bănuiam, au dispărut cu toții. Toată mulțimea. Chiar și fata cu rochiță. Nu mișcă nimic. Niciun fir de iarba. Câmpia se întinde cât vezi cu ochii. Luna i-a îndepărțat pe toți. Pe toți în afară de mine, cea din coșmar.

Sunt singura persoană de pe fața pământului.

* * *

Nu pot spune cât este ceasul, dar știu că e târziu. Târziu, adică după miezul nopții. Deși nu vreau să mă gândesc la coșmar, iată că stau în pat și mă gândesc la el. Scutur globul de la Cavernele de Cristal și mă uit la liliacii care bat din aripi prin el. Apoi încerc să mă concentrez pe vopsea cu model de pe tavanul dormitorului. Tata îi spunea vopsea cu floricele de porumb. Când eram mică, ne prefăceam că tavanul era făcut din floricele de porumb, deschideam gura mare-mare și le lăsam să cadă în gură.

— Data viitoare o să vopsesc tavanul cu lemn dulce, spunea tata.

Îi plăcea să spună că Twizzlers¹ era una din grupele sale preferate de alimente. Eu scuturam din cap și spuneam „Ciocolată, ciocolată, ciocolată“.

Era obiceiul nostru. Dar nu mai facem chestii din asta.

Nu cred că știe cum să fie tatăl unei fete de unsprezece ani. Nu poți să-ți urci fata de unsprezece ani pe umeri, mai ales când e ciolănoasă și are un metru șaizeci și cinci, și nu poți să faci ciocolată caldă și să-l aștepți pe Moș Crăciun sau să citești cărți ilustrate.

Dar era plăcut să-mi amintesc de tavanul cu floricele de porumb – lemn dulce – ciocolată.

Era mai bine decât să mă gândesc la coșmar.

Închid ochii și simt în braji adierea ventilatorului de tavan. Îmi fac o promisiune: dacă o să mai am un coșmar în noaptea asta, o să vorbesc cu cineva și o să-i cer ajutorul. Nu știu cu cine. Cu cineva. Nu cu mama.

Nu mă înțelegeți greșit. Sunt momente când e ușor să stai de vorbă cu mama. Dacă o prinzi într-o zi bună, nu e prea mămoasă. Dar nu știu niciodată la ce să mă aștept. Uneori e super protectoare, copleșitoare, exagerată. Odată

¹ Marcă de dulciuri din SUA și Canada. (N. tr.)

am întrebat-o pe șleau dacă se poartă aşa cu mine fiindcă sunt surdă, pentru că eu aşa am senzația.

— Nu sunt super protectoare pentru că ești surdă.
Sunt super protectoare pentru că sunt mama ta, a spus ea.

Dar ceva din privirea ei mi-a spus că nu acesta era adevărul adevărat. Mă pricepe să interpretez priviri. Și să citeșc pe buze.

În mod cert, nu vreau să afle mama despre coșmaruri. O să înceapă să mă întrebă despre asta în fiecare dimineată și în fiecare seară și o să insiste să merg la un psihiatru sau mai știi eu ce.

S-ar putea însă să nu fie chiar aşa de rău.

Poate că atunci aş reuși să dorm.

Închid ochii.

„Gândește-te la ceva drăguț.“

La vara care se apropie. Da. La asta o să mă gândesc. Am terminat clasa a șasea și mă aşteaptă o vară frumoasă, leneșă. OK, poate că n-am un catralion de prieteni cu care să pierd vremea. Și ce dacă? Mă pot distra și singură. O să explorez pădurile și o să iau notițe pentru jurnalul meu zoologic. Poate o să desenez și câteva păsări.

Sunt multe de făcut.

N-am nevoie de un catralion de prieteni.

N-am nevoie nici măcar de unul.

N-am nevoie decât de mine, bine?

Singură – aşa-i cel mai bine.

Ai mai puține probleme.

3

Un altfel de ajutor

Chiar dacă era doar un porcușor de Guineea, Gulliver era un prieten de nădejde. Virgil îi putea spune orice, iar el nu-l judeca. Și tocmai de asta avea nevoie Virgil, doar că i-ar fi prins bine niște sfaturi adevărate, practice.

Avea nevoie de un altfel de ajutor.

Lola îi povestise lui Virgil despre o femeie pe nume Dayapan, care flămânzise timp de șapte ani pentru că nu știa să-și cultive hrana. Într-o zi, Dayapan a plâns pentru că tot ce-și dorea era un bob de orez și un bob de mazăre – ceva cu care să-și umple stomacul. S-a scăldat într-un izvor ca să-și alunge lacrimile și un Mare Spirit i s-a înfățișat cu brațele încărcate de trestie de zahăr și orez. Marele Spirit i le-a dat lui Dayapan și i-a spus exact ce trebuia să facă pentru a cultiva și altele. Dayapan n-a mai flămânzit niciodată.

Virgil își dorea și el un Mare Spirit care să-i spună exact ce să facă, dar o avea doar pe Kaori Tanaka.